

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Jauna ES sociālās politikas rīcības programma"

(2009/C 27/22)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2007. gada 25. oktobrī saņēma ES nākamās prezidentvalsts Francijas pieprasījumu izstrādāt atzinumu par tematu

"Jauna ES sociālās politikas rīcības programma".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 10. jūnijā. Ziņotājs — Olsson kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 446. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 9. un 10. jūlijā (9. jūlija sēdē), ar 133 balsīm par, 2 balsīm pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

Pieņemot šo atzinumu un ņemot vērā 12. jūnija referendumu par Lisabonas līgumu, jāprecizē minētā līguma statuss un nākotne. Atzinumā ir iekļautas plašas atsauces uz Lisabonas līgumu, kā arī uz tā sociālās politikas dimensiju un potenciālu. Komiteja uzskata, ka jauna vērienīga un iekļaujoša Eiropas rīcības programma sociālās politikas jomā joprojām ir būtiski svarīga un pat vēl nepieciešamāka nekā agrāk.

1. Ieteikumi un secinājumi

1.1 Jauna ES sociālās politikas rīcības programma (ESPRP) ir vajadzīga, lai ES norises sociālajā jomā neatpaliktu no jaunākajām norisēm ekonomikas un tirgus attīstībā. Šādu iespēju sniedz jaunais Lisabonas līgums, kas rada jaunas iespējas, pienākumus un mērķus, lai atkārtoti izvērstu demokrātiskāku un dinamiskāku Eiropas sociālo politiku. Jaunajai ESPRP būtiski vajadzētu veicināt ES sociālās politikas mērķu sasniegšanu laika posmā pēc 2010. gada un tai jābūt vispārējam ceļvedim sociālās politikas pasākumu jomā.

1.2 Sociālais dialogs joprojām saglabājas kā viens no pilāriem, un tas ir jāpastiprina. Programmai būtu jāvieno iedzīvotāji un organizēta pilsoniskā sabiedrība, nodrošinot augšupējas līdzdalības, ieskaitot pilsonisko dialogu, un ES iniciatīvu mijiedarbību.

1.3 Programmā īpaša uzmanība būtu pievēršama tādām politikas jomām kā dzīves kvalitāte, sociālās pamattiesības, iespēju nodrošināšana, sociālā solidaritāte, augstas kvalitātes nodarbinātība un darbs, sabiedrības vēlme veikt uzņēmējdarbību, pārmaiņu pārvaldība, sociālo pamatstandartu veicināšana ES ārējās attiecībās, jo īpaši tirdzniecības jomā. Būtu jāizmanto visi pieejamie instrumenti un līdzekļi. Kopienas metode būtu jāsauglabā un jāpapildina ar citām "jaunām metodēm". Pašreizējā budžeta finanšu resursus iespējams pārdalīt, lai atbalstītu minēto programmu. Budžeta reformā pēc 2013. gada galvenā uzmanība jāpievērš sociālajai kohēzijai.

2. Ievads — vispārīga informācija

2.1 Nākamā ES prezidentvalsts Francija ir aicinājusi Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izskatīt plānu izstrādāt ES sociālās politikas rīcības programmu.

2.2 Francijas pieprasījumu var uzskatīt par turpinājumu Komitejas agrākajam atzinumam par tematu "Eiropas sabiedrības faktiskā stāvokļa novērtēšana", kurā norādīts, ka, "lai panāktu vienprātību par sociālajām problēmām, kas jārisina Eiropā, jāizstrādā jauna "sociālās rīcības programma", ņemot vērā ne tikai ekonomisko situāciju, bet arī sociālās vēlmes" (1).

2.3 Atzinumā ir norādīts uz 1989. gadā pieņemto ES sociālās politikas rīcības programmu, kas bija neatņemama tā sauktā Eiropas sociālā modeļa daļa un atspoguļoja reālo vienotā iekšējā tirgus sociālo dimensiju. Tā bija trīs gadu rīcības programma, "centrālais atbalsts Komisijas iniciatīvām sociālajā jomā" ar 45 skaidri noteiktiem pasākumiem, ko uzskatīja par "nepieciešamiem, lai virzītos uz priekšu, piešķirot Kopienas līmenī materiālu izteiksmi principiem, kas ir izklāstīti Kopienas Strādnieku sociālo pamattiesību hartā" (2). Tie bija gan likumdošanas, gan ar likumdošanu nesaistīti pasākumi, aptverot Kopienas rīcību gandrīz visās sociālajās jomās, lai sasniegtu Līguma mērķi "uzlabot dzīves un darba apstākļus".

2.4 Sociālās politikas rīcības programmas 1989 īstenošanas rezultātā izveidotais Eiropas sociālo tiesību aktu kopums nav attīstījies proporcionāli saimnieciskajām un sociālajām problēmām, ko rada globalizācija, klimata pārmaiņas un demogrāfiskā attīstība. Minētās problēmas ir vēl vairāk saasinājušās ekonomikas izaugsmes palēnināšanās, nestabilitātes finanšu jomā un draudošās pārtikas krīzes dēļ. Dažas un grupas un iedzīvotāji pat uzskata, ka, salīdzinot ar iekšējā tirgus politikas attīstību, Eiropas sociālajā politikā ir vērojams stāingums.

(1) EESK 2007. gada 18. janvāra atzinums par tematu "Eiropas sabiedrības faktiskā stāvokļa novērtēšana", ziņotājs — Olsson kgs (OV C 93, 27.4.2007.), 5.8. punkts.

(2) Fragments no "Charter to the Programme", *Social Europe* 1/90, 28. lpp.

2.5 Sociālā stāvokļa novērtējums liecina, ka ātri mainīga vispārējās labklājības sabiedrība Eiropā nodrošina vairāk iespēju, bet rada arī jaunus sociālos riskus. Veicot stāvokļa novērtējumu, īpaša uzmanība tika pievērsta tādiem jautājumiem kā atšķirīgi ienākumi un vienādas iespējas, izmaiņas darba tirgū, dzimumu līdztiesība, kā arī atšķirības sieviešu un vīriešu darba samaksā, bērnu nabadzība un sociālā atstumtība, "paaudžu lūzums", ģimenes modeļa mainīšanās, kā arī mājokļu pieejamība un bērnu aprūpe, personu ar invaliditāti stāvoklis, migrācija un integrācija.

3. ES sociālās politikas rīcības programmas jauns satvars

3.1 Politiski aizvien vairāk apzinās, ka nepieciešams jauns politikas virziens, lai risinātu ar Eiropas sabiedrības modeli saistītās problēmas. Eiropas iedzīvotājiem ir vajadzīgi jauni pasākumi sociālās politikas jomā, kas būtu progresīvi attiecībā uz sabiedrību un ekonomiski ilgtspējīgi.

3.2 Lisabonas reformu līgums rada jaunu iespēju īstenot Eiropas sociālās politikas rīcības programmu, izvirzot ES jaunus mērķus sociālajā jomā⁽³⁾: "pilnīga nodarbinātība un sociālais progress, atstumtības un diskriminācijas apkarošana, sociālā taisnīguma un aizsardzības veicināšana, vīriešu un sieviešu līdztiesība, paaudžu solidaritāte un bērnu aizsardzība".

3.3 Lisabonas Reformu līgums nostiprina ES kompetenci minēto sociālo mērķu īstenošanai.

3.4 Sociālākas Eiropas iespējas ir īpaši uzsvērtas Pamattiesību hartā, obligātajā "transversālajā sociālajā klauzulā" un Protokolā par vispārējās nozīmes pakalpojumiem. Līgumā ir paredzētas arī "pastiprinātas sadarbības iespējas", ko dalībvalstis var sekmēt un izmantot sociālajā jomā.⁽⁴⁾

3.5 Līgumā ir apstiprināts sociālo partneru uzdevums veicināt Eiropas ekonomikas un sociālo progresu. Noteikumi par līdzdalības demokrātiju nodrošina arī jaunas iespējas un papildu instrumentus — piem., "iedzīvotāju iniciatīvu" —, lai iesaistītu iedzīvotājus un viņu organizācijas sociālākas Eiropas veidošanā. EESK ir svarīga nozīme minētajās norisēs.

3.6 EESK vēlētos atsaukties arī uz deviņu valstu valdību deklarāciju⁽⁵⁾, kurā uzsvērtā vajadzība nostiprināt Eiropas sociālo modeli, jo tas ir sekmējis sociālo progresu un ar tā palīdzību var risināt mūsdienu problēmas. Deklarācijā ir uzsvērts Eiropas iestāžu pienākums atkārtoti izvērst sociālo Eiropu un izmantot visus to rīcībā esošos instrumentus, jo īpaši uzsverot sociālo dialogu. "ES-27 nevar būt tikai brīvās tirdzniecības zona,

bet tai ir jāgarantē saimnieciskās brīvības un sociālo tiesību nepieciešamais līdzsvars, tā lai iekšējo tirgu būtu iespējams regulēt arī sociālajā līmenī". Ārējā politikā ES būtu jāveicina sava sociālā modeļa vērtības, lai nodrošinātu atbilstošu globalizācijas procesu un pienācīgu darbu visiem.

3.7 Tātad, jauna ES sociālās politikas rīcības programma ir vajadzīga, lai ES norises sociālajā jomā neatpaliktu no jaunākajām norisēm ekonomikas un tirgus attīstībā un palīdzētu īstenot Lisabonas stratēģiju un veicinātu tās sociālos, saimnieciskos un vides aspektus, kopīgi virzot attīstību minētajās jomās. Saskaņā ar jauno Lisabonas līgumu ir iespējams arī atkārtoti izvērst demokrātiskāku un dinamiskāku Eiropas sociālo politiku, kas atbilst iedzīvotāju vajadzībām un cerībām. Tieši tādēļ Eiropas sociālās politikas rīcības programma ir pilnībā jāintegrē stratēģijā, ko pieņems pēc Lisabonas stratēģijas termiņa beigām un kura jāveido, pamatojoties uz nodarbinātību, izaugsmi, ilgtspējību un sociālo kohēziju, un kurā sociālā dimensija būs līdzvērtīgi ekonomikas dimensijai.

4. Jaunās ES sociālās politikas rīcības programmas principi un elementi

4.1 ES sociālās politikas rīcības programmai stingri jābalstās uz Lisabonas līgumā noteiktajiem Eiropas Savienības mērķiem un vērtībām. Jaunajai ESRP būtu jābūt kā kritērijam demokrātiskai, ilgtspējīgai, konkurētspējīgai, uz solidaritāti pamatotai un sociāli iekļaujošai labklājības zonai visiem Eiropas iedzīvotājiem, pamatojoties uz plašāku dzīves iespēju sadalījumu, kur neviens nav atstāts novārtā, un galvenajam līdzeklim, lai garantētu "Pamattiesību hartā" noteiktās iedzīvotāju tiesības. ESRP jābalstās uz dalībvalstu lietišķu sadarbību nevis uz "race to the bottom" teoriju, kas paredz sociālo tiesību, sociālās aizsardzības un darba apstākļu pasliktināšanos savstarpējās konkurences dēļ. Eiropas Savienība tādējādi nostiprinās tālejošus mērķus cilvēktiesību jomā, tiecoties nodrošināt ne tikai tiesību minimālo pamatu un tiesību minimumu. Eiropas Savienība tādējādi apstiprinās savu nodomu saistībā ar cilvēktiesībām, lai nodrošinātu to iespējami vislabāko ievērošanu.

4.2 ESRP ir atbalstīta Eiropas sabiedrības modeļa koncepcija, kurā ir iekļauta gan sociālās tirgus ekonomikas koncepcija, gan Eiropas sociālais modelis. Tā atbilst iedzīvotāju vajadzībām un prasībām, rada iespējas iedzīvotājiem, piešķirot viņiem tiesības un uzliekot atbildību, vienlaikus veicinot līdzdalības demokrātiju, nosakot un mobilizējot pastiprināta sociālā dialoga un efektīva pilsoniskā dialoga dalībniekus. Jaunajai ES sociālās politikas rīcības programmai būtu jāveicina radoša un inovatīva pieeja jaunu problēmu risināšanā un risku novēršanā.

4.3 Jaunajai programmai būtu jābalstās uz ilgtermiņa sociālajiem un sabiedrības aspektiem un jāatbilst jaunajām vajadzībām un apstākļiem. Šādā ilgtermiņa ilgtspējībā īpaša uzmanība būtu jāpievērš bērniem un jaunajai paaudzei.

⁽³⁾ 2. pants.

⁽⁴⁾ IV nodaļa, 10. pants.

⁽⁵⁾ Deklarāciju "Enhancing Social Europe" (Jauni impulsi Eiropas sociālajai politikai) iesniedza Beļģijas, Bulgārijas, Grieķijas, Spānijas, Francijas, Itālijas, Kipras, Luksemburgas un Ungārijas darba lietu ministri (<http://www.obreal.unibo.it/File.aspx?ldfile=816>).

4.4 Tādēļ programmā jāaktualizē un atkārtoti jāizvērtē ES sociālās politikas mērķi laika posmam pēc 2010. gada. Tai jābūt dinamiskas sociālās Eiropas vispārējam ceļvedim sociālās politikas pasākumu jomā visos līmeņos un jābalstās uz regulāri aktualizētām “sociālajām programmām”⁽⁶⁾, kuru pamatā ir kopējas vērtības.

4.5 ESRP ir cieši saistīta ar dinamisku Eiropas sociālo modeli⁽⁷⁾. Modeļa priekšrocība izpaužas galvenokārt tā spējā visdažādākajās situācijās izmantot kopējas vērtības, lai kopā ar pilntiesīgiem partneriem izstrādātu instrumentus, procedūras un pasākumus, tādējādi nodrošinot patiesu konvergenci attīstības jomā. ES spēja piešķirt finansējumu ir izšķirošs faktors, lai nodrošinātu saskaņotu attīstību un mazinātu strukturālos trūkumus atsevišķās valstīs.

4.6 Programmā ir ņemts vērā, ka ekonomikas attīstība un sociālais progress viens otru pastiprina un ir savstarpēji atkarīgi. Ekonomikas konkurētspējas, sociālā taisnīguma un solidaritātes apvienojums ir vispiemērotākais veids, kā veicināt Eiropas sabiedrības labklājību. Tā, nosakot atbilstošas garantijas saņēmējiem, varētu apvienot arī privātā un publiskā sektora iniciatīvas, lai rastu ilgtspējīgus finanšu resursus sociāli iekļaujošas labklājības radīšanai. Tādējādi programmai būtu jārada arī sistēma, kas garantē, ka vispārējās nozīmes pakalpojumi ir universāli, pieejami un kvalitatīvi.

4.7 Ar jauno Sociālās politikas rīcības programmu būtu jāatbalsta sociāli atbildīga uzņēmējdarbība, godīga konkurence un līdzvērtīgi konkurences apstākļi, kas iekšējam tirgum ļauj veiksmīgi attīstīties, nepieļaujot sociālo dempingu. Šajā sakarā rīcības programmā īpaša uzmanība būtu jāpievērš arī darba vietu kvalitātei nākotnē un ar to saistītai vajadzībai pēc zināšanu sabiedrības.

4.8 Uzņēmējdarbības — kā to definē Komisija⁽⁸⁾ — veicināšana plašākā nozīmē ļaus uzlabot rezultātus gan ekonomikas, gan sociālajā jomā⁽⁹⁾. Jānodrošina un jāveicina daudzveidīga uzņēmējdarbība, lai izmantotu mazo un vidējo uzņēmumu un sociālās ekonomikas uzņēmumu specifiskas priekšrocības, kā arī to ieguldījumu sociālajā dimensijā. Lai visiem ekonomikas jomas dalībniekiem nodrošinātu vienādus konkurences apstākļus, nepieciešami Eiropas statūti apvienībām, fondiem, savstarpējam apdrošināšanas sabiedrībām un mazajiem uzņēmumiem.

⁽⁶⁾ Komisijas 2008. gada 2. jūlijā pieņemtā Atjauninātā sociālā programma (COM(2008) 412 galīgā redakcija).

⁽⁷⁾ EESK 2006. gada 6. jūlija atzinums par tematu “Eiropas sociālais modelis”, ziņotājs — *Ehnmärk* kgs (OV C 309, 16.12.2006.).

⁽⁸⁾ Komisijas definīcija: “Uzņēmējdarbība attiecas uz indivīda spējam pārvērst idejas darbībā. Tas nozīmē radošu garu, novatorismu un riskēšanu, kā arī spēju plānot un pārvaldīt projektus, lai sasniegtu mērķus. Tā atbalsta ikvienu ikdienas dzīvē mājās un sabiedrībā, atbalsta darba ņēmēju, apzinoties darba nozīmi un spējot izmantot izdevības, un ir īpašu zināšanu un prasmju pamats, kas nepieciešamas uzņēmējiem, kuri nodarbojas ar sociālo vai komercdarbību”. Skat. EESK 2007. gada 25. oktobra atzinumu “Uzņēmēju domāšanas veids un Lisabonas stratēģija”, 2.2. punkts. Ziņotāja — *Sharna* kdze, līdzziņotājs — *Olsson* kgs (OV C 44, 16.02.2008.).

⁽⁹⁾ Skatīt iepriekš minēto atzinumu.

4.9 ES sociālās politikas rīcības programmas pamatā jābūt vispusīgai un saskaņotai pieejai, un ar tās palīdzību sociālā politika jāiekļauj arī citās politikas jomās. Tai jāklūst par makroekonomikas politikas, nodokļu politikas, konkurences politikas, ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, rūpniecības politikas, teritoriālās kohēzijas un ES ārpolitikas neatņemamu daļu.

4.10 Jaunā ES sociālās politikas rīcības programma ļautu būtiski uzlabot jauno sociālās politikas koncepciju, kā pamatā ir 21. gadsimta “dzīves iespējas” un ar kuru nesen iepazīstināja Komisija⁽¹⁰⁾. Komisija ierosina ES politiku struktūru un uzsver, ka “iespēju, piekļuves un solidaritātes” programmai ir nepieciešami ilgtermiņa ieguldījumi sociālajā un cilvēkkapitālā. Šādi ieguldījumi uzlabos saimnieciskajā jomā gūtos rezultātus, un tie ir pamatoti no ilgtspējīgas attīstības aspekta. Komiteja stingri atbalsta minēto koncepciju un uzskata, ka gan ES, gan dalībvalstu līmenī jānodrošina inovatīvi veidi, kā finansēt cilvēkkapitālu un sociālo kapitālu. Tādēļ ir jāpielāgo ES budžets. Varētu pētīt arī iespēju izveidot Eiropas mēroga kredīt līdzekli sociālās infrastruktūras attīstībai.

4.11 ESRP būtu jāveicina vienlīdzīgāka un līdzsvarotāka globalizācija, popularizējot ES sociālā modeļa principus un vērtības tās ārējās attiecībās. Jārosina partnerattiecības ar trešām valstīm, sniedzot pastiprinātu tehnisko un finansiālo palīdzību, lai veicinātu sociālo un pilsonisko dialogu, kā arī nodarbinātības un sociālās labklājības politikas īstenošanu. Tirdzniecībā būtu stingri jāievēro cilvēka pamattiesības un cilvēka sociālās tiesības, kas noteiktas, piemēram, ar ILO principiem un normām⁽¹¹⁾.

5. Vairāklīmeņu pārvaldība

5.1 Eiropas Savienības iestādēm jāattaisno sava vadības loma un saistības, kas tām ir noteiktas sociālā progresa jomā saskaņā ar Līgumu. Tādēļ ir vajadzīga jauna Eiropas sociālās politikas rīcības programma. Faktiski būtu jāizmanto visi Līgumā minētajam nolūkam paredzētie pieejamie instrumenti un pasākumi⁽¹²⁾ atbilstoši to lietderīgumam un efektivitātei, vienlaikus atzīstot subsidiaritātes un proporcionalitātes prasības.

5.2 ES sociālās politikas rīcības programma, ko pieņēma 1989. gadā, kopā ar 1992. gadā pieņemto vienotā tirgus izveides projektu ir pierādījusi “Kopienas metodes” vērtību. Tā kā minētā metode joprojām ir spēkā notiekošajā iekšējā tirgus pārskatīšanā, Komiteja uzskata, ka tā būtu jāizmanto arī, lai piešķirtu lielāku dinamiskumu sociālajai dimensijai. Tādējādi tiesību aktu pieņemšana ir iespējama ES-27.

⁽¹⁰⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Iespējas, pieejamība un solidaritāte — īstenojot jaunu sociālo redzējumu 21. gadsimta Eiropai” (COM(2007) 726 galīgā redakcija).

⁽¹¹⁾ EESK 2008. gada 22. aprīļa atzinums par tematu “Sarunas par jaunajiem tirdzniecības līgumiem: EESK nostāja”. Ziņotājs — *Peel* kgs, līdzziņotājs — *Pichenot* kdze (OV C 211, 19.8.2008., 82. lpp.).

⁽¹²⁾ Īpaši Lisabonas līguma 136. pants.

5.3 Vienlaikus plaša un daudzveidīga sociālo partneru un citu pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaistīšana dažādos līmeņos var palīdzēt vairot "līdzdalības" apziņu. Visām iesaistītajām pusēm jāpiedalās, lai Eiropas Sociālās politikas rīcības programma būtu atbilstoša, reāla, praktiski īstenojama un atbilstu iedzīvotāju vajadzībām. Tādēļ jānodrošina šajā atzinumā aprakstītās proaktīvās un augšupējās pieejas mijiedarbība ar ES iniciatīvām.

5.4 Jānosaka iedzīvotāju vajadzības, bažas un vēlmes. ES Komisijas iniciatīvu par faktisko sociālo apstākļu novērtēšanu var izmantot kā modeli un regulāri īstenot arī vietējā līmenī. Pilsoniskās sabiedrības pārstāvības organizācijām ir svarīga nozīme, lai iedzīvotāju prasības darītu zināmas atbilstošajā līmenī, ieskaitot ES līmeni. Minētās organizācijas sistemātiski jāiesaista ES Komisijas uzsāktajā stāvokļa novērtēšanā un apspriešanā, un starpnieka lomu šajā procesā var pildīt Komiteja.

5.5 EESK tādēļ uzsver, ka ir svarīgi organizēt pastāvīgas debates visos līmeņos, lai risinātu turpmākās problēmas un pieņemtu stratēģiskus lēmumus sociālās politikas jomās. Ar debašu starpniecību jāmeģina panākt jaunu vienošanos par Eiropas sociālo politiku, pamatojoties uz visu iesaistīto pušu kopīgām saistībām.

5.6 Starpnozaru, nozaru un starptautiskais sociālais dialogs joprojām ir viens no galvenajiem sociālā modeļa pilāriem dalībvalstīs un ES līmenī. Darba devējiem un arodbiedrībām kā ekonomikas un sociālo progresu spēcīgiem virzītājspēkiem ir izšķiroša nozīme sociālo problēmu risināšanā. Eiropas sociālo partneru kopīgi sagatavotie analītiskie ziņojumi un izvirzītās prioritātes būs svarīgi elementi, lai izstrādātu atbilstīgus pasākumus ES un valstu līmenī ⁽¹³⁾.

5.7 Pilsoniskais dialogs, kas skaidri nošķirams no sociālā dialoga, turpmāk arī būs viens no galvenajiem pilāriem. Iedzīvotāju un viņu organizāciju iesaistīšana sociālās Eiropas veidošanā visos līmeņos būs patiesa problēma.

5.8 Ekonomikas un sociālo lietu padomēm un tām līdzīgām organizācijām būtu jāpiešķir tāds statuss, lai tās var uzaicināt kopā ar savas valsts valdību piedalīties Eiropas Sociālās politikas rīcības programmas veidošanas un īstenošanas visos posmos.

5.9 Praksē jānostiprina sociālās politikas jomā pastāvošās partnerības un dialogi. Jāpopularizē un pēc iespējas vairāk

⁽¹³⁾ Piemēram, *BusinessEurope*, *CCEP* un Eiropas Arodbiedrību konfederācijas kopīgi sagatavotais analītiskais ziņojums "Key challenges facing European Labour markets" (Svarīgākās problēmas Eiropas darba tirgū), kas publicēts 2007. gada oktobrī.

jāizpēta pozitīvā pieredze un partnerības modeļi, kas izmantoti dalībvalstu un ES kohēzijas politikā un kuri ir veicinājuši sabiedrības labklājību.

5.10 Sociālās un ekonomikas jomas dalībnieku autonomija un spējas ir jāveicina un jāatbalsta ar attiecīgiem sabiedriskiem pasākumiem, lai izveidotu rosinošu vidi, kas uzlabotu viņu spēju formulēt augšupējo perspektīvu un noteikt galvenās politikas jomas.

6. Galvenās politikas jomas

6.1 Ilgtspējīgs dzīves cikls

— Individuālo iespēju nodrošināšana ar kolektīvu saistību starpniecību. Kopīgi principi, lai pārvarētu pārejas periodus visas dzīves gaitā, kā arī, lai atbalstītu elastdrošību ⁽¹⁴⁾ ar garantētu izglītību, mācībām, pakalpojumu pieejamību, saglabātām tiesībām un pietiekamiem ienākumiem un ar publisku un/vai privātu finansējumu atkarībā no izraudzītā sociālā nodrošinājuma veida. Jāpielāgo sociālā nodrošinājuma sistēmas un, ja iespējams, jāpapildina tās ar koplīgumu un savstarpēju finansiālo nodrošinājumu.

— Labāka dzīves kvalitāte, pateicoties sociālās ilgtspējības hartai, kas ietver, piemēram, sociālās pamattiesības, sociālo aizsardzību, sociālos pakalpojumus, veselību un pacientu, tajā skaitā garīgi slimu pacientu, tiesības.

6.2 Sociālo pamattiesību garantēšana

— Eiropas Pamattiesību harta. Minētās hartas principiem un noteikumiem vajadzētu palīdzēt vadīt un veicināt norises un pasākumus ES sociālās politikas jomā.

— Modrība visu veidu diskriminācijas apkarošanā. Papildu likumdošanas iniciatīvas un citi pasākumi, lai garantētu Līguma ⁽¹⁵⁾ noteikumu izpildi tā, ka ir aptverti visi diskriminācijas iemesli.

— Starptautisko un Eiropas cilvēktiesību instrumentu ratificēšana. Pasākumi, lai garantētu minētajos instrumentos iekļauto noteikumu juridisku un faktisku izpildi, un uzraudzības, ko veic Eiropas Savienība un dalībvalstis, pilnveidošana. Īpaša uzmanība jāpievērš ANO Konvencijai par bērnu tiesībām.

⁽¹⁴⁾ EESK 2008. gada 22. aprīļa atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Ceļā uz kopīgiem elastdrošības principiem: vairāk un labākas darba vietas, izmantojot elastdrošību". Ziņotājs — *Janson* kgs, līdzziņotājs — *Ardhe* kgs (OV C 211, 19.8.2008., 48. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Lisabonas līguma 16. E pants (iepriekšējais 13. pants).

6.3 Iespēju nodrošināšana cilvēkiem — spēju pilnveidošana

— Eiropas programma zināšanu paplašināšanai ⁽¹⁶⁾. Mūžizglītības galvenās prioritātes un pasākumi, nodrošinot juridisku pamatu un pietiekamus finanšu resursus.

— Eiropas Jaunatnes pakta īstenošana, jo īpaši šādi pasākumi:

— pasākumi jauniešu nodarbinātības jomā, kas balstās uz ievērojamiem ieguldījumiem, nodrošinot jauniešiem pirmās darba pieredzes pieejamību pienācīgā darba vietā un paaugstinot pastāvīgās nodarbinātības līmeni darba tirgū;

— otrā iespēja tiem, kas priekšlaicīgi pametuši mācības.

— Kopienas integrācijas politikas pamatprogramma. Efektīva un uz saskaņotām tiesībām pamatota integrācijas politika imigrantiem, bēgļiem un mazākumtautībām, kuru atbalsta ar vērienīgiem finanšu resursiem. Pastāvīgs atbalsts ierosinātā Eiropas integrācijas foruma izveidei, ko veiks EESK un Komisija, lai dotu iespēju imigrantiem paust savu viedokli.

6.4 Virzībā uz sabiedrību visiem

— Nabadzības izskaušana

— saglabāt mērķi par nabadzības izskaušanu visās dalībvalstīs;

— īstenot nākotnes redzējumu par bērnu nabadzības pilnīgu izskaušanu;

— pienācīgas pensijas, lai izskaustu veco cilvēku nabadzību;

— izstrādāt kopīgus principus pieņemamu minimālo ienākumu noteikšanai, ievērojot subsidiaritāti.

— Dzimumu līdztiesība

— īstenot Pakta par dzimumu līdztiesību (ar tiesību aktu, AKM un kopīgu principu starpniecību);

— garantēt individuālās tiesības sievietēm;

— palielināt viņu līdzdalību visās sabiedrības grupās,

— izskaust sieviešu nabadzību;

— investīcijas pietiekami lētā un pieejamā bērnu un vecu cilvēku aprūpē;

— pārskatīt nodokļu un sociālās nodrošināšanas sistēmas;

— izskaust vardarbību pret sievietēm.

⁽¹⁶⁾ Skat. *Günther Schmied* "Darba tirgi pārejas periodā: sociālo risku pārvarēšana dzīves gaitā", raksts Nodarbinātības un sociālo lietu ministru neformālajai sanāksmei, *Guimarães*, Portugāle, 2007. gada jūlijā:
http://www.mtss.gov.pt/eu2007pt/en/preview_documentos.asp?r=29&m=pdf, 69. lpp.

— Apmierināt ar sabiedrības novecošanu saistītās vajadzības

— nodrošināt ES valstu vadītāju apstiprinātās Ģimeņu alianses darbību;

— izveidot "Senioru apvienību" ⁽¹⁷⁾;

— garantēt ilgtermiņa aprūpes vispārēju pieejamību un ilgtspējīgu finansiālo stabilitāti;

— uzsākt pētniecības programmu;

— izveidot Paraugprakses novērošanas centru.

— Visaptveroša ES stratēģija invaliditātes jomā

— izstrādāt pamatpriekšlikumu par diskriminācijas saistībā ar invaliditāti novēršanu;

— nostiprināt principu par invaliditātes jautājuma iekļaušanu visās politikās;

— izstrādāt vispusīgu likumdošanas pasākumu paketi un novērtēt citu tiesību aktu ietekmi.

— Pilnveidoti vispārējas nozīmes pakalpojumi

— ieviest juridisku stabilitāti, kas nepieciešama, lai nodrošinātu vispārējas nozīmes pakalpojumu, jo īpaši vispārējas nozīmes sociālo pakalpojumu funkcionalitāti, un saglabāt augstu kvalitātes līmeni, atbilstoši ņemot vērā individuālo dalībnieku kompetenci;

— izstrādāt un uzraudzīt kvalitātes nodrošināšanas instrumentus, lai novērtētu pakalpojumu izpildi un paaugstinātu to efektivitāti, ieskaitot izmaksu lietderību;

— veicināt ieguldījumus ar apvienotiem publiskā/privātā finansējuma instrumentiem (publiskā un privātā sektora partnerība), jo īpaši publisko infrastruktūru projektus, kuru darbība var dot ienākumus.

6.5 Nodarbinātības iespēju radīšana un augstas kvalifikācijas darba vietas

— Tālejoša un efektīva Eiropas nodarbinātības stratēģija, jo īpaši izmērāmi un salīdzināmi mērķi aktivēšanas, mūžizglītības, jauniešu nodarbinātības un dzimumu vienlīdzības jomā. Komisijai jābūt vairāk izpildes pilnvarām.

— Mobilitāte kā iespēja visiem. Būtu jāizmanto iekšējā tirgus priekšrocības, pilnībā īstenojot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos ES, saistot to ar

— atbilstošiem sociālās nodrošināšanas pasākumiem (efektīvu starptautisko sociālās nodrošināšanas koordinēšanu, kā arī sociālo tiesību pārnēsāmību uz pensijām un veselību);

⁽¹⁷⁾ SOC/308, atzinuma projekts par tematu "Vecāka gada gājuma cilvēku vajadzību ievērošana", ziņotāja — *Heinisch* kdze. OV vēl nav publicēts (paziņojums pieņemts 2008. gada septembrī).

- mājokļu, bērnu aprūpes un izglītības pieejamību;
 - vienlīdzīgu attieksmi pret norīkotiem un mobiliem darba ņēmējiem un uzņēmējas valsts darba ņēmējiem;
 - darbinieku norīkošanas mehānismu efektīvāku un koordinētāku kontroli.
- Kvalitatīvs darbs par atbilstīgu samaksu
- kopīgi principi, lai veicinātu kvalitatīvu darbu par atbilstīgu samaksu un ierobežotu nestabilas darba attiecības;
 - pasākumi nekvalificētiem un vēl nepietiekami kvalificētiem darba ņēmējiem;
 - efektīvāki pasākumi nedeklarēta darba apkarošanai;
 - Eiropas darba kvalitātes indeksa izstrādāšana;
 - veselības un drošības uzlabošana darba vietā un efektīvi pasākumi, lai risinātu jautājumus saistībā ar jauniem apdraudējumiem un jauniem darba veidiem.
- Visu veidu diskriminācijas likvidēšana darba tirgū, īstenojot arī efektīvas stratēģijas dzimumu nevienlīdzības mazināšanai, sociālās atstumtības likvidēšanai un integrācijas iespēju veicināšanai.

6.6 Uzņēmējdarbības veicināšana un sociālais aspekts

Uzņēmējdarbība šā vārda plašākajā nozīmē būtu jāveicina, lai radītu vairāk un labākas darba vietas, kā arī sasniegtu sociālo kohēziju un cīnītos ar sociālo atstumtību.

- Uzņēmumi, jo īpaši sociālie uzņēmumi un citi sociālās ekonomikas uzņēmumi kā iespējas efektīvai integrācijai sabiedrībā un darbā.
- Komisijas programmām uzņēmējdarbības atbalstam vajadzētu joprojām galveno uzmanību pievērst kvalitatīvai nodarbinātībai.
- Uzņēmumu sociālā atbildība. Veicināt Eiropas izcilību uzņēmumu sociālās atbildības jomā, īstenojot darba devēju, arodbiedrību, NVO un valsts iestāžu kopīgus pasākumus, lai ar ES atbalstu izstrādātu ilgtspējīgus labas prakses modeļus, kas turklāt pilnībā atbilst darba tiesībām un sociālajām tiesībām.

6.7 Strukturālo pārmaiņu paredzēšana un kontrole

- Pārmaiņu vadība uzņēmumu un visu ieinteresēto pušu partnerības ietvaros, saskaņā ar kuru darba ņēmēju līdzdalība un apspriešanās ar viņiem un viņu pārstāvjiem ir būtisks nosacījums, lai rastu atbilstošus risinājumus.
- Vides, rūpniecības, ekonomikas un sociālās dimensijas integrācija ES priekšlikumos par rūpniecību, klimata pārmaiņām

un vidi apvienojumā ar īpašiem finansēšanas instrumentiem jauno tehnoloģiju un nodarbinātības atbalstam.

6.8 Ārējās dimensijas akcentēšana

- Eiropas sociālā modeļa iezīmju popularizēšana ES ārpolitikā (jo īpaši pienācīga darba jēdziens, sociālais dialogs un pilsoniskais dialogs, piemēram, tirdzniecības politikā, attiecībās ar ĀKK un kaimiņvalstīm).
- ILO pieejas stiprināšana
 - visu attiecīgo ILO konvenciju ratificēšana un īstenošana dalībvalstīs, ieskaitot arī tās konvencijas, kas attiecas uz diskriminācijas likvidēšanu;
 - ILO pamatstandartu integrēšana tirdzniecības līgumos;
 - ILO uzraudzības sistēmas stiprināšana.
- Sociālā un ekoloģiskā marķējuma veicināšana.
- Noteikt GSP Plus sistēmas konvencijas par atskaites punktu ⁽¹⁸⁾.
- Veicināt jaunu tehnoloģisku un ekoloģisku iespēju un jaunu starptautisku finansēšanas noteikumu starptautiskās pārvaldības sistēmas.
- Veicināt starptautiskus nolīgumus par uzņēmumu sociālo atbildību.
- Imigrācijas politikas izstrāde un īstenošana sadarbībā ar izcelsmes valstīm.

7. Metodes un instrumenti

7.1 Vispārīgas piezīmes

7.1.1 Ārkārtīgi svarīgi ir rast atbilstīgas un efektīvas metodes jauno problēmu risināšanai, lai virzītu sociālo progresu.

7.1.2 Pilnībā būtu jāizmanto gan esošie, gan jaunie Līguma elementi, kas norādīti iepriekš, kā arī jāpastiprina sociālo tiesību aktu kopuma īstenošana. Tas pats attiecas arī uz cita veida pasākumiem.

7.2 Jaunie un ierosinātie tiesību akti

7.2.1 Saskaņā ar Līguma 136. un 137. pantu jāveic šādi likumdošanas pasākumi:

- šķēršļu novēršana likumdošanas procesā esošiem tiesību aktiem (darba laiks, ar aģentūras starpniecību iegūts darbs un pagaidu darbs, papildpensijas tiesību pārceļšana utt.);

⁽¹⁸⁾ Skat. EESK 2008. gada 22. aprīļa atzinuma par tematu "Sarunas par jaunajiem tirdzniecības līgumiem: EESK nostāja" 5.7. punktu. Zinotājs — Peel kgs, līdzziņotāja — Pichenot kdze (OV C 211, 19.8.2008., 82. lpp.).

- atsevišķu direktīvu pārskatīšana;
- pakāpeniska atteikumu samazināšana;
- normatīvā sistēmai attiecībā uz jauniem nodarbinātības veidiem un jauniem apdraudējumiem darba vietā.

7.3 Tiesību aktu transponēšanas, īstenošanas uzraudzības un pasākumu izvērtēšanas uzlabošana

- Rūpīgi jāseko Eiropas Kopienų Tiesas nolēmumiem un to ietekmei uz sociālo tiesību aktu kopumu un, vajadzības gadījumā, jāveic politiski un juridiski pasākumi, lai nepieļautu pamattiesību pārkāpumus ⁽¹⁹⁾.
- Pilnībā izmantot sociālo partneru un organizētas pilsoniskās sabiedrības iespējas Kopienų tiesību aktu, pasākumu un programmu transponēšanā un īstenošanā.
- Uzlabot veselības un darba drošības apstākļu uzraudzību un pārbaudi, kā arī darba ņēmēju tiesību realizēšanu.

7.4 Kopregulējums un pašregulējums

7.4.1 Kopregulējums un pašregulējums (vienošanās, brīvprātīgi izturēšanās kodeksi, standarti utt.) var papildināt ES pamata tiesību aktus un citus pasākumus arī sociālajā jomā. Sociālais dialogs ir viens no minētā instrumenta elementiem. Kopregulējums un pašregulējums var būt dinamisks process, atbildot uz sociālo apstākļu straujo attīstību. Tas tomēr vienmēr rūpīgi jāizvērtē un jābalsta uz visu ieinteresēto pušu līdzdalību un atbildību, un tam nevajadzētu radīt vājāku juridisko statusu nekā pieejamajai Kopienų metodei.

7.5 Sociālā dialoga autonomijas un efektivitātes uzlabošanas nepieciešamība

7.5.1 Pašreizējais Eiropas sociālo partneru kopīgais darba plāns (2006–2008) liecina, ka Eiropas sociālais dialogs ir labs instruments Eiropas problēmu risināšanai ar nosacījumu, ka Eiropas sociāli partneri nosaka līdzekļus, lai radītu funkcionējošu un dinamisku autonomu darba attiecību kultūru visos līmeņos. ES var to atbalstīt

- nodrošinot atbilstošu konsultēšanos ar Eiropas sociālajiem partneriem saskaņā ar EK dibināšanas līguma 138. pantu;
- garantējot Eiropas sociālo partneru kopīgo ilgtermiņa darba plānu vienmērīgu īstenošanu;

⁽¹⁹⁾ Piem., Eiropas Kopienų Tiesas 2007. gada 18. decembra spriedums lietā C-341/05 (SIA "Laval un Partneri". *Viking Judgment ECJ and Rüffert ECJ C 346/06.*)

- veicinot arodbiedrību un darba devēju iespējas apmācīt un veikt pasākumus ar jauniem paņēmieniem, jo īpaši jaunajās dalībvalstīs;

- atbalstot starptautiskus koplīgumus, piemēram, nodrošinot sociālajiem partneriem stabilu juridisko bāzi Eiropas līmeņa sarunām par darba koplīgumu slēgšanu, ieskaitot noteikumus par koplīgumu transponēšanu;

- izstrādājot direktīvas par darba ņēmēju līdzdarbību, īpaši tiesībām uz informāciju un konsultācijām.

7.6 Pilsoniskais dialogs — līdzdalības demokrātijas nostiprināšana

7.6.1 Lisabonas līguma noteikumi ⁽²⁰⁾ par līdzdalības demokrātiju sniedz jaunas iespējas pilnīgai pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanai Eiropas sociālās politikas izveidē un jo īpaši, jaunās Eiropas sociālās politikas rīcības programmas izstrādāšanā.

7.6.2 EESK ir organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvības iestāde ES līmenī. Ar Lisabonas līgumu Komitejai ir piešķirtas papildu pilnvaras, lai tā pilnībā varētu veikt savas funkcijas kā starpniece starp organizētu pilsonisko sabiedrību un ES lēmēj iestādēm. EESK jo īpaši atbild par līdzdalības demokrātijas veicināšanu. Komiteja izvirzīs iniciatīvas un pētīs metodes un veidus, lai nodrošinātu Līguma jaunā panta darbību, kā arī lai izvērtētu dažādās līdzdalības un konsultēšanās metodes, kā arī ietekmes novērtējumus, ko izmanto ES Komisija un pārējās ES iestādes, nolūkā padarīt tās uzticamākas, lietderīgākas un iekļaujošākas. Šajā sakarā Komiteja atkārtoti uzsver, ka jāpieņem Eiropas apvienību statūti. ⁽²¹⁾

7.7 Pilsoņu iniciatīvas tiesības — svarīgs instruments

7.7.1 Pilsoņu iniciatīvas tiesības ⁽²²⁾ var uzskatīt par vienu no vissvarīgākajiem organizētas pilsoniskās sabiedrības instrumentiem, lai sociālās Eiropas koncepcija būtu tuvāka iedzīvotājiem un sabiedrības vēlmēm.

7.7.2 Tāpēc pilsoniskās sabiedrības organizācijām jāizvērtē minētās Līguma jaunās klauzulas efektivitāte. Minētajām organizācijām ir jāizskata, kādos apstākļos tās var izmantot šādu klauzulu un kā to var īstenot. EESK arī var sniegt ieguldījumu pētījuma veikšanā, iesaistot valstu ekonomikas un sociālo lietu padomes un valstu organizācijas, kuras pārstāv EESK locekļi.

⁽²⁰⁾ 8. B pants

⁽²¹⁾ Skat. EESK 1998. gada 28. janvāra atzinumu par tematu "Brīvprātīgās organizācijas un fondi Eiropā", ziņotājs — Olsson kgs (OV C 95, 30.3.1998.).

⁽²²⁾ 8. B.4. pants.

7.8 Pastiprināta sadarbība

7.8.1 Arvien pieaugošā Eiropas Savienības daudzveidība ir arguments pastiprinātai sadarbībai. Dalībvalstis, kas sociālās politikas jautājumos vēlas doties tālāk un straujāk, var izmantot šādu iespēju rast kopīgus un atbilstošus risinājumus. Tas, protams, nedrīkst izraisīt “sociālo dempingu”, kā arī nedrīkst atstāt novārtā tos, kuri nepiedalās minētajā sadarbībā. Šajā sakarā jāatzīmē, ka atsevišķu dalībvalstu sadarbība jau pastāv dažās jomās ⁽²³⁾.

7.8.2 Pastiprināta sadarbība iespējama šādās jomās:

- izstrādāt kopīgu pieeju, kā *euro* zonā integrēt ekonomikas un sociālo politiku;
- sociālo tiesību pārnesamība, neskaitot tiesības, uz kurām attiecas regula par sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanu ⁽²⁴⁾;
- darbība, lai nostiprinātu ES dažādās stratēģijas, kurās kompetence galvenokārt ir dalībvalstīm, piemēram, izglītības jomā.

7.9 Atklātā koordinācijas metode (AKM)

7.9.1 Dažādos atzinumos Komiteja ir atbalstījusi AKM, tomēr uzskata, ka tai jābūt efektīvākai. AKM ir devusi dažus rezultātus, bet dalībvalstis bieži nav izrādījušas pietiekamu uzticēšanos saskaņotajiem mērķiem un pasākumiem.

7.9.2 Komiteja ir ierosinājusi izmantot AKM, lai noteiktu labākus kvantitatīvos un kvalitatīvos mērķus līdz ar labākiem sociālajiem rādītājiem, jo īpaši jaunajās jomās, piemēram, integrācijas politikā, starppaaudžu solidaritātes un invaliditātes politikā.

7.9.3 AKM būtu pēc iespējas vairāk jāizmanto vietējā līmenī, tādējādi atspoguļojot līdzdalības augšupējo pieeju un nepieciešamo koordinēšanu starp partneriem un politikām, lai vietējā un reģionālā attīstība noritētu ar struktūrfondu atbalstu.

7.9.4 Daži priekšlikumi:

- vietējie, reģionālie un valstu rīcības plāni kā ES sociālās politikas rīcības programmas būtisks elements;
- AKM salīdzinošais novērtējums, izmantojot mērķus un rādītājus, salīdzinošos pārskatus, kā arī labas prakses pieredzes apmaiņu, ar ko būtu jāpievērš uzmanība organizētas pilsoniskās sabiedrības pārvaldībai un jo īpaši līdzdalībai visos līmeņos un valstu ekonomikas un sociālo lietu padomēs.

⁽²³⁾ Piemēram, *euro* un Šengena.

⁽²⁴⁾ Regula 883/04.

7.10 Kopīgi principi

7.10.1 Komisijas nesēnās iniciatīvas par, piemēram, elastdrošību, ir ieviesušas “jaunu” metodi, kas balstās uz kopīgiem principiem, kuri ir kā ieteikumi dalībvalstīm ⁽²⁵⁾, kas īstenojami pēc to ieskatiem.

7.10.2 Minētā metode šķiet noderīga, kad tā koncentrēta uz ļoti specifiskiem tematiem un ja dalībvalstis vēlas progresu, pat ja ES kompetence ir ierobežota. Tā kā ir iesaistītas daudzas politikas jomas, nepieciešama integrēta pieeja.

7.10.3 “Kopīgu principu metode” dos arī iespēju organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalībai gan to izstrādē un pat apspriešanā, gan arī to īstenošanā.

7.10.4 Tomēr ļoti nepieciešams rast saikni ar pārējiem ES instrumentiem un metodēm, piemēram, AKM un Lisabonas stratēģijas integrētajām pamatnostādņēm, lai izvērtētu minētās “jaunās” metodes efektivitāti un atbilstošu piemērošanu. Īstenošanā ir svarīgi pilnībā ievērot kopīgos principus, lai neradītu negodīgu konkurenci.

7.11 Rādītāji

7.11.1 Komiteja ierosina ES sociālās politikas rīcības programmas ietvaros īstenot konkrētu pasākumu saistībā ar minētajiem rādītājiem, kurā aktīvi piedalītos visas ieinteresētās puses. Ar minēto pasākumu būtu

- jānosaka jauni “labklājības rādītāji”, kas nav stipri atkarīgi no IKP vai KNP, bet gan ļauj atspoguļot progresu sociālās attīstības jomā ⁽²⁶⁾;
- jāizstrādā augstas kvalitātes, uzticami un salīdzināmi sociālie rādītāji, lai nodrošinātu pietiekami detalizētu, patiesu priekšstatu par virzību uz noteiktajiem mērķiem;
- jāizstrādā kvalitatīvi rādītāji, lai novērtētu, piemēram, pieejamību un kvalitāti saistībā ar iedzīvotāju vēlmēm, kā arī lietotāju iesaisti un lietotājam draudzīgu izstrādi, lai atspoguļotu, kā tiek apmierinātas iedzīvotāju vajadzības.

7.12 ES politikas ietekmes novērtējums

7.12.1 Eiropas Savienības tiesību akti, politika un programmas būtu jāizvērtē to sociālās ietekmes aspektā. Komiteja ir īpaši atbildīga par šāda ietekmes novērtējuma veikšanu, kurā būtu aktīvi jāiesaista visi ieinteresētie dalībnieki. Reizi piecos gados būtu jāveic visu svarīgāko sociālās politikas jomu novērtējums, īpašu uzmanību pievēršot to ietekmei uz nodarbinātību, izaugsmi un sociālo kohēziju un ilgtspējību. Būtu jānosaka kvalitātes kritēriji, lai veiktu nepieciešamo analīzi un novērtējumus.

⁽²⁵⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz kopīgiem elastīguma un sociālās drošības principiem: vairāk un labākas darba vietas, izmantojot elastīgumu un drošību” COM(2007) 359 galīgā redakcija u.c. (OV C 211, 19.8.2008., 48. lpp.).

⁽²⁶⁾ Saskaņā ar Nobela prēmijas laureāta ekonomista *Armatya Sen* darbu.

7.13 Finanšu resursi

7.13.1 Lai īstenotu sociālās politikas rīcības programmu, budžeta instruments būtu jāaplūko gan ES, gan dalībvalstu finanšu resursu aspektā.

7.13.2 Budžeta reformā īpašs būtu jāuzsver pasākumi, kas sekmē ekonomisko un sociālo kohēziju. Jāpārdala resursi, lai saglabātu un veicinātu kohēziju, nodarbinātību un Eiropas sociālo modeli, un līdz ar to ES sociālās politikas rīcības programmu, ņemot vērā piecu gadu novērtējumu (skat. 7.12.1. punktu).

7.13.3 Kamēr jaunais budžets nav stājies spēkā (līdz 2013. gadam), tomēr var veikt noteiktu resursu pārdali esošā budžeta ietvaros gan ar atkārtotām sarunām ar dalībvalstīm, gan bez šādām sarunām.

7.13.4 Lai sociālo dimensiju integrētu dažādās politikās, nepieciešama lielāka saskaņotība un koordinācija starp dažādiem

fondiem (piemēram, kohēzijas fondu, reģionālās attīstības fondu, sociālo fondu, lauku attīstības fondu un Eiropas Globalizācijas pielāgošanas fondu (GPF)).

7.13.5 Priekšlikumi starposma iniciatīvām:

- pārskatīt GPF, īpašu uzmanību pievēršot apjomam, izmantošanas kārtībai un labākai finansējuma pieejamībai, ieskaitot saiknes ar ESF pastiprināšanu. Būtu jāapsver iespēja paplašināt GPF darbības jomu, iekļaujot klimata pārmaiņu un vides aizsardzības politikas ietekmi uz nodarbinātību;
- struktūrfondi būtu vairāk jānovirza uz maza mēroga, bet efektīvām atbalsta struktūrām vietējā līmenī;
- lai atbalstītu eksperimentālā rakstura jaunas iniciatīvas atbilstoši pozitīvajai pieredzei saistībā ar *Equal* programmu, varētu izveidot Sociālās inovācijas fondu;
- steidzīgi izveidot Demogrāfisko fondu ⁽²⁷⁾;
- nostiprināt Eiropas Integrācijas fondu.

Briselē, 2008. gada 9. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁷⁾ Skatīt EESK 2007. gada 18. decembra atzinumu par tematu "Ceturtais kohēzijas ziņojums", ziņotājs — *Derruine* kgs (OV C ...).